

Å r s r a p p o r t

2005

Ø K O K R I M

ØKOKRIMS MÅL OG VERDIER

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet (ØKOKRIM) er kompetansesenteret i politiet og påtalemyndigheten for bekjempelse av disse kriminalitetsformene. ØKOKRIM er både et sentralt særorgan i politiet og et statsadvokatembete med nasjonal myndighet.

Visjon og overordnet mål

Norge er et godt land å leve i. Vi har mange viktige verdier å verne. Kriminalitet er en trussel mot disse verdiene. Ved å bekjempe kriminalitet bidrar ØKOKRIM til å verne viktige verdier i det norske samfunnet. *Vern av viktige verdier* er ØKOKRIMs visjon.

ØKOKRIMs overordnede mål er i størst mulig grad å bidra til allmennprevensjon og sikre lovlighet på våre ansvarsområder - økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet.

ØKOKRIMs oppgaver

Innenfor økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet har ØKOKRIM til oppgave å

- avdekke, etterforske, påtale og iretteføre egne saker
- bistå nasjonale og utenlandske politi- og påtalemyndigheter
- heve politiets og påtalemyndighetens kompetanse og drive opplysningsvirksomhet
- drive kriminaletterretning, særlig behandle meldinger om mistenkelige transaksjoner
- være rådgivende organ for sentrale myndigheter
- delta i internasjonalt samarbeid

Allmennprevensjon oppnås best ved at vi gjennom arbeidet med konkrete straffesaker – egne saker og bistandssaker – sender ut et signal til allmennheten om at det er forbundet med en strafferisiko å overtre reglene på våre områder. Den største andelen av ØKOKRIMs ressurser skal brukes på arbeidet med konkrete straffesaker.

Kjerneverdier

Overfor omverdenen og kolleger ved ØKOKRIM skal medarbeiderne ved enheten opptre i henhold til fire kjerneverdier; vi skal være *ærlige, dyktige, engasjerte* og *inkluderende*.

TILBAKEBLIKK	2
GENERELT OM ØKOKRIM	4
ØKOKRIMS OPPGAVER	4
ORGANISASJON	4
STATISTIKK	7
BISTAND	10
RAPPORTER OM MISTENKELIGE TRANSAKSJONER	13
KOMPETANSEUTVIKLING, OPPLYSNINGSVIRKSOMHET OG FOREBYGGENDE ARBEID	13
SAMARBEID MED KONTROLLORGANENE	14
RÅDGIVNING OVERFOR SENTRALE MYNDIGHETER	15
INTERNASJONALT SAMARBEID	15
ØKONOMISK KRIMINALITET	16
MILJØKRIMINALITET	23

Tilbakeblikk 2005

I likhet med andre offentlige myndigheter har ØKOKRIM en del resultatmål for virksomheten. Jeg pleier å kalle resultatmålene for ”temperaturmålere” for å få fram at resultattallene ikke er absolutte uttrykk for om ØKOKRIM lykkes eller ikke. Flere av resultatmålene ble ikke nådd i fjor. Men tallene må tolkes.

For eksempel hadde vi i fjor en domfellelsesprosent på 73, mens måltallet var 90. En hovedgrunn til den lave scoren var mange frifinnelser for falsk forklaring i den såkalte OVDS-saken. Retten fant at vegmyndighetene ikke var å anse som offentlig myndighet i straffelovens forstand ved utbetaling av transportstøtte. Men det er neppe noen som vil finne på å hevde at dette var en dårlig sak for bekjempelsen av subsidiebedragerier. Saken medførte mye allmennprevensjon gjennom domfellelsen av de impliserte for grovt bedrageri og ledet til tilbakebetaling til staten av 115 millioner kroner. Ser vi bort fra frifinnelsespostene i denne saken, er vi omtrent ”på merket” med en samlet domfellelsesprosent på 88.

En nærmere analyse også av andre resultattall vil vise at ØKOKRIM er på rett spor. Aftenposten oppsummerte fjoråret slik i overskriften på en artikkel 2. februar i år: ”Godt Økokrim-år”. Og at ØKOKRIM har et godt omdømme blant folk flest ble i fjor som i 2004 bekreftet i en MMI-undersøkelse foretatt blant et representativt utvalg av befolkningen.

Men det er likevel ingen grunn til å hvile på laurbærene. Bekjempelsen av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet stiller oss overfor stadig nye utfordringer. Blant annet ble det i fjor særlig rettet søkelys mot arbeidet med hvitvaskingsmeldinger (som vi nå kaller MT-rapporter). På bakgrunn av FATFs kritikk av Norge og ØKOKRIM fikk vi friske midler både til en mannskapsmessig og datateknisk styrking av arbeidet på dette området. Vi takker for tilliten og er i ferd med å følge opp de bevilgende myndigheters signaler.

Ved siden av arbeidet med konkrete straffesaker er det en viktig oppgave for ØKOKRIM å drive kompetanseheving på ulike måter overfor politidistriktene. Vi ser det som vesentlig å få spredd våre erfaringer til hele politiet. Blant annet står ansatte fra ØKOKRIM for nesten hele undervisningen ved Politihøgskolens videreutdanning om økonomisk kriminalitet. Jeg nevner også at det i fjor ble gitt ut to nye utgaver (nr. 16 og 17) i ØKOKRIMs skriftserie: *Lov og rett i cyberspace* av førstestatsadvokat Inger Marie Sunde (som nå er i permisjon) og *Hva er miljøkriminalitet?*, redigert av konstituert førstestatsadvokat Hans Tore Høviskeland.

Politiets bekjempelse av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet er en oppgave ikke bare for ØKOKRIM, men for hele politiet samlet. Regjeringens pålegg til alle politidistriktene om at de innen 1. juli i fjor skulle etablere tverrfaglige grupper til å etterforske økonomisk kriminalitet – såkalte økoteam – var et riktig grep. Det innebærer en styrking av innsatsen i bekjempelsen av kriminalitetsformer med store skadevirkninger for næringslivet, enkeltpersoner og det offentlige, samtidig som denne innsatsen gir viktig legitimitet til bekjempelsen av hverdagskriminaliteten. ØKOKRIM har bistått i oppbyggingen av økoteamene og ser det som en sentral oppgave å drive nettverksbygging og kompetanseheving overfor disse.

Einar Høgetveit
ØKOKRIM-sjef

Generelt om ØKOKRIM

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet – ØKOKRIM – ble opprettet i 1989.

ØKOKRIM er både et særorgan i politiet og et statsadvokatembete med nasjonal myndighet. ØKOKRIM er administrativt og budsjettmessig underlagt Politidirektoratet. Når det gjelder straffesaksbehandlingen, er ØKOKRIM underlagt Riksadvokaten.

De formelle reglene om ØKOKRIM finnes i påtaleinstruksen kapittel 35.

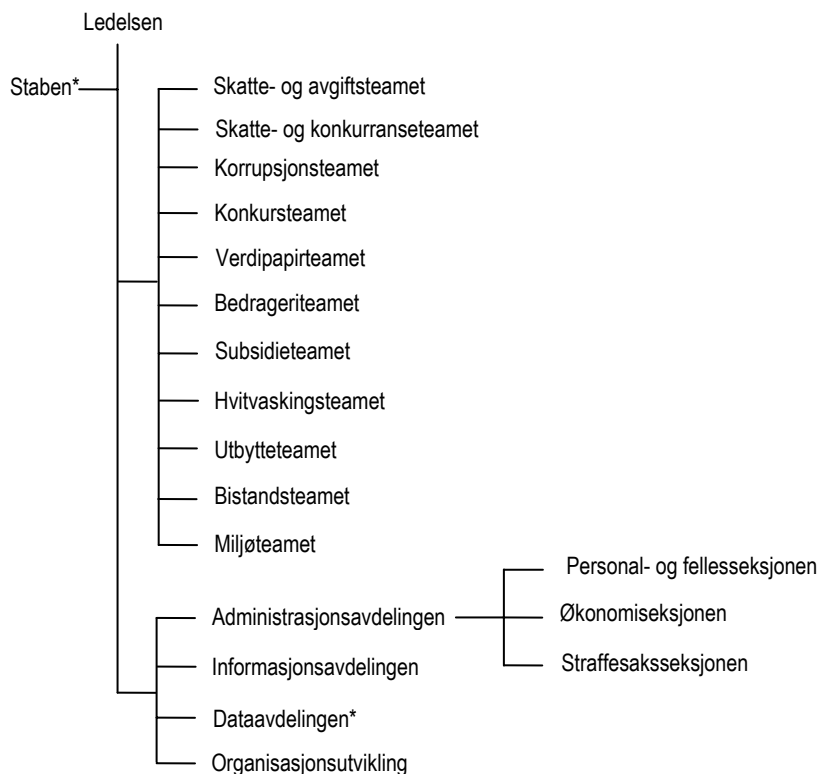
ØKOKRIMs oppgaver

Innenfor områdene økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet har ØKOKRIM til oppgave å

- avdekke, etterforske, påtale og iretteføre egne saker
- bistå norske og utenlandske politi- og påtalemyndigheter
- heve politiets og påtalemyndighetens kompetanse og drive opplysningsvirksomhet
- drive kriminaletterretning, særlig behandle rapporter om mistenkelige transaksjoner
- være rådgivende organ for sentrale myndigheter
- delta i internasjonalt samarbeid

Organisasjon

ØKOKRIM har en flat organisasjonsstruktur. Ledelsen består av ØKOKRIM-sjef og assisterende ØKOKRIM-sjef. Ledelsen får bistand i det daglige arbeidet av en stab, som består av administrasjonssjefen, sjefen for Informasjonsavdelingen, en politiinspektør, en seniorrådgiver med økonomifaglig bakgrunn og en førstestatsadvokat (teamleder). Etterforskingen foregår i faste, tverrfaglige team. I 2005 hadde ØKOKRIM 11 etterforskingsteam. Hvert enkelt team har et hovedansvar for bestemte fagområder (jf. organisasjonskartet på side 5). De fleste teamene har som hovedoppgave å etterforske og aktorere egne straffesaker. Bistandsteamet yter bistand til politidistriktene. Også andre team – særlig Miljøteamet og Utbytteteamet – yter bistand på sine fagområder. Hvitvaskingsteamet mottar og behandler rapporter om mistenkelige transaksjoner og annen etterretningsinformasjon. I tillegg til etterforskingsteamene har ØKOKRIM to rådgivere som arbeider med organisasjonsutvikling, en informasjonsavdeling, en dataavdeling og en administrasjonsavdeling. Administrasjonsavdelingen består av en personal- og fellesseksjon, en økonomiseksjon og en straffesaksseksjon.

* ØKOKRIM etablerte en stab i august 2005 og en dataavdeling i september 2005.

1.	2001	2002	2003	2004	2005
Stillinger					
Faste	114	115	126	130	119
Engasjementer	1	3	0	0	1
Hospitanter	6	6	6	6	5
Sum	121	124	132	136	125

2.	2001	2002	2003	2004	2005
Økonomiutvikling					
Tildeling pr. 1.1.	75 739 000	80 840 000	106 737 000	102 143 000	86 920 000
Tilleggstildeling/ overskridelsesfullmakt	475 000	17 917 000	7 792 000	9 285 000	5 629 423
Hjemlet tildeling pr. 31.12.	79 363 000	103 755 000	118 136 000	111 428 000	92 549 423
Regnskap pr. 31.12.	79 316 000	103 299 000*	118 091 000*	111 179 000	92 192 014
* Økningen i 2002 og 2003 skyldes først og fremst oppbyggingen av Politiets datakripsenter. Fra og med 1.1.05 ble Politiets datakripsenter overført til Kripos.					

3.					
Tidsbruken i prosent	2001	2002	2003	2004	2005
Egne saker	46	40	45	45	44
Etterretning/analyse	8	9	7	7	8
Bistandssaker	14	13	12	11	10
Sum saksrettet arbeid	68	62	64	63	62
Kompetanseutvikling (intern + ekstern)	7	9	8	9	8
Ekstern kontakt	5	4	4	3	3
Administrasjon, organisasjon, annet	20	25	24	25	27
Sum	100	100	100	100	100

4.					
Nye sakskomplekser etter sakstype (Økosak)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Bedrageri	4	10	4	4	-
Underslag	2	4	1	-	-
Forbrytelser i gjeldsforhold – regnskapsøvertredelser	3	2	1	4	1
Skatt – merverdiavgift – toll	3	8	7	4	2
Verdipapirhandel – finans	26	23	6	3	5
Konkurransen	3	4	1	-	1
Utroskap	5	8	6	2	3
Heleri – hvitvasking	8	5	6	3	1
Dokumentfalsk	-	1	-	-	-
Økonomisk kriminalitet – annet	4	2	4	6	4
Datakriminalitet – beskyttelsesbrudd	22	15	11	5	-
Datakriminalitet – annet	12	10	11	1	-
Forurensning	8	5	1	3	3
Natur-/faunakriminalitet	1	2	1	2	2
Kulturminnekriminalitet	-	4	-	1	1
Arbeidsmiljøkriminalitet	1	-	1	-	2
Annen miljøkriminalitet	4	5	7	1	2
Sum	106	108	68	39	27
Antall straffbare forhold (Strasak)	2001	2002	2003	2004	2005
	618	468	405	281	148

5.					
Oppklaringsprosent (Strasak)	2001	2002	2003	2004	2005
	88	86	86	92	86

Etterforskingsteamene er satt sammen av spesialetterforskere, dels med politibakgrunn, dels med økonomisk eller miljøfaglig bakgrunn. Flere av teamene har også en politiadvokat. Hvert team ledes vanligvis av en førstestatsadvokat. Etterforskere fra andre politidistrikter eller medarbeidere fra kontrolletatene trekkes inn i etterforskingen av ØKOKRIMs egne saker ved behov.

Ved utgangen av 2005 hadde ØKOKRIM 119 faste stillingshjemler, 1 engasjementstilling og 5 hospitantstillinger. Tabellen på side 5 viser stillingsutviklingen de 5 siste årene.

I 2005 hadde ØKOKRIM et budsjett på ca. 92 millioner kroner. Nedgangen fra 2003 til 2004 skyldes først og fremst engangsinvesteringer i forbindelse med etableringen av Politiets datakripsenter i 2003. Nedgangen fra 2004 til 2005 skyldes at Politiets datakripsenter ble overført til Kripos fra 1. januar 2005. Tabellen på side 5 viser økonomiutviklingen de 5 siste årene.

Statistikk

Tidsbruk

Saksrettet arbeid skal utgjøre ca. 2/3 av den totale tidsbruken. Med saksrettet arbeid menes etterforskning og irettføring av egne saker, bistand til politidistriktene og til utenlandske politi- og påtalemyndigheter, samt etterretning og analysevirksomhet. Tabellen på side 6 viser tidsbruken i prosent de 5 siste årene.

Egne saker

ØKOKRIM bygger sin statistikk på politiets registreringssystem Strasak og ØKOKRIMs egne saksdatabaser Økosak, Økostraff og Økobistand.

- Strasak: I Strasak registreres hvert straffbare forhold.
- Økosak: I Økosak registreres sakskomplekser. Ett sakskompleks kan inneholde få eller mange straffbare forhold begått av én eller flere personer/foretak. I Økosak følger man sakskomplekset fra anmeldelse frem til påtalevedtak (tiltaler, begjæringer om tilståelsesdom, forelegg, påtaleunnløtelser, henleggelse). Alt som skjer i sakskomplekset etter påtalevedtak, registreres i Økostraff.
- Økostraff: I Økostraff registreres påtalevedtak og rettskraftige avgjørelser (dommer og vedtatte forelegg) mot enkeltpersoner/foretak. Hvert påtalevedtak og hver rettskraftige avgjørelse kan omfatte flere straffbare forhold.
- Økobistand: I Økobistand registreres ØKOKRIMs bistandssaker (sakskomplekser).

Saksinntak

De fleste sakene innenfor ØKOKRIMs saksfelt behandles av politidistriktene. ØKOKRIM etterforsker og irttefører de store, komplekse, mer alvorlige og/eller prinsipielle sakene som gjelder økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Flere av sakene har forgreninger til utlandet. Hvis en sak har prinsipiell betydning, kan det være naturlig at ØKOKRIM behandler den for blant annet å avklare rettslige tolknings-spørsmål eller straffenivå. Det er ØKOKRIMs ledelse som avgjør hvilke saker som skal behandles. Når det gjelder økonomiske straffesaker, skal ØKOKRIMs ressurser først og fremst benyttes i saker som gjelder overtredelser av samfunnsmessig betydning. Eksempler på dette er alvorlige brudd på offentligrettslig reguleringslovgivning, som skatte- og avgiftsunndragelser, verdipapirkriminalitet og brudd på konkurranse-regler. Andre prioriterte områder er korrupsjon, alvorlige bedragerier overfor en større krets av personer, misbruk av offentlige støtteordninger, større konkurssaker og hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger.

Tabellen på side 6 viser inntaket av sakskomplekser de 5 siste årene.

Det totale antall sakskomplekser har gått ned siden 2002. Dette er en ønsket utvikling. ØKOKRIM prioriterer inntak av store, komplekse saker. Fra og med september 2002 etterforsker ikke ØKOKRIM lenger meldepliktsaker. Fra og med januar 2005 etterforsker ikke ØKOKRIM lenger datakrimsaker.

Tabellen på side 6 viser hvor mange straffbare forhold som inngår i saks-kompleksene.

Oppklaringsprosent

Oppklaringsprosenten i straffesaksbehandlingen skal være høy. Oppklaringsprosenten beregnes ut fra registreringer i Strasak. Den angir hvor stor andel av de anmeldte/-etterforskede sakene som blir avgjort med positivt påtalevedtak. De uopklarte sakene er stort sett saker som er henlagt etter bevisets stilling.

I 2005 var målet at oppklaringsprosenten skulle være på minst 80. Resultatet i 2005 viste en oppklaringsprosent på 86.

Tabellen på side 6 viser oppklaringsprosenten de 5 siste årene.

Saksbehandlingstid

Behandlingstiden for straffesakene skal være kort. Saksbehandlingstiden regnes fra det tidspunkt da etterforskning igangsettes til påtalevedtak treffes.

I 2005 var målet at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte saker ikke skulle overstige 275 dager. Resultatet i 2005 viser en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 331 dager.

Tabellen på side 11 viser saksbehandlingstiden de 5 siste årene.

Positive påtalevedtak

I 2005 ble det truffet 54 positive påtalevedtak. Tabellen på side 11 viser fordelingen av påtalevedtak de 5 siste årene.

ØKOKRIM har utferdiget færre påtalevedtak i 2004 og 2005 enn de to foregående årene. Dette skyldes blant annet at vi ikke lenger etterforsker meldepliktsaker og datakrimsaker.

Rettskraftige avgjørelser

I 2005 hadde ØKOKRIM rettskraftige avgjørelser mot 66 personer og foretak. Tabellen på side 11 viser fordelingen av de rettskraftige avgjørelsene de 5 siste årene.

I 2005 utgjorde de rettskraftige bøtene mot personer og foretak til sammen 15 794 115 kroner. Tabellen på side 11 viser rettskraftige bøter i ØKOKRIMs saker de 5 siste årene.

Det er et overordnet mål å sørge for at gjerningspersonene ikke får beholde fortjenesten av sine straffbare handlinger. Det er derfor en viktig oppgave å sikre inndragning av vinning, erstatning til fornærmede, videreformidling av opplysninger til skatte- og avgiftsmyndighetene for etterligning eller fastsettelse av tilleggsskatt/-avgift og videreformidling av opplysninger til bostyrer som kan gi grunnlag for omstøtelse og erstatningskrav.

I 2005 var målet at minst 50 % av de personer og selskaper som det reageres mot i ØKOKRIMs egne saker, bør ilegges inndragning og/eller erstatning og/eller tilleggsskatt. Resultatet i 2005 var 55 %. I 2005 utgjorde rettskraftig inndragning i ØKOKRIMs saker til sammen 23 446 786 kroner. Tabellen på side 11 viser rettskraftige beløp for inndragning og erstatning i ØKOKRIMs saker de 5 siste årene.

Domfellelsesprosent

Tiltale skal bare tas ut når den påtaleansvarlige er overbevist om at siktede er skyldig, og at dette kan bevises i retten. De fleste saker bør derfor ende med domfellelse. En domfellelsesprosent på tilnærmet 100 ville imidlertid indikere at påtalemyndigheten er for tilbakeholden med å reise sak. Ikke minst gjelder dette i ØKOKRIMs saker, som ofte reiser nye tolkningsproblemer som ikke har vært prøvd i rettsapparatet tidligere.

Domfellelsesprosent regnes ut fra rettskraftige dommer. I 2005 var målet at andelen frifinnende dommer ikke skulle overstige 10 %. Prosenten regnes av samtlige tiltaleposter. I en dom kan man bli frifunnet for enkelte poster og domfelt for de øvrige. Frifinnes tiltalte for eksempel for halvparten av postene i tiltalen, gir dette en domfellelsesprosent på 50. Frifinnelsesprosenten i 2005 var 27. ØKOKRIM oppnådde dermed fallende dommer i 73 % av sakene i 2005. Den lave domfellelsesprosenten i 2005 skyldes for en stor del OVDS-saken. De rettskraftige dommene i 2005 hadde 132 domfellelsesposter og 49 frifinnelsesposter. Av totalt 49 frifinnelsesposter gjaldt 31 frifinnelse for falsk forklaring i OVDS-saken, fordi retten fant at vegmyndighetene i denne sammenheng ikke var å anse som offentlig myndighet. (De tiltalte ble imidlertid dømt for grovt bedrageri.) Dersom man trekker ut frifinnelsespostene i OVDS-saken, blir frifinnelsesprosenten 12 og domfellelsesprosenten 88.

Tabellen på side 11 viser domfellelsesprosenten de 5 siste årene.

Bistand

De fleste saker som gjelder økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, etterforskes lokalt. Etter anmodning fra et politidistrikt kan ØKOKRIM yte bistand til den lokale etterforskingen. Bistanden kan variere fra noen få timers rådgivning fra én ØKOKRIM-medarbeider til omfattende etterforskningsstøtte fra flere ØKOKRIM-medarbeidere over mange måneder. Bistand ytes også til påtalemessige vurderinger og unntaksvis til aktorater. ØKOKRIM yter også bistand i andre saker hvor finansiell etterforsking kan være aktuelt, blant annet for å sikre at utbyttet fra den straffbare handlingen inndras. Videre omfatter bistandsvirksomheten oppfølging av rettsanmodninger eller politianmodninger fra utlandet. I 2005 har ØKOKRIM gitt bistand til blant annet Sverige, Finland, Russland, Storbritannia, Tyskland og USA med innhenting av dokumentasjon, avhør av vitner med videre.

ØKOKRIMs bistand til politidistriktene i konkrete saker skal ikke bare bidra til å løse sakene, men også medvirke til at politidistriktene utvikler kompetanse som beholdes og vedlikeholdes, slik at de etter hvert kan behandle flere saker selv.

ØKOKRIM har siden 2003 bistått politidistriktene med å etablere tverrfaglige team som skal etterforske økonomisk kriminalitet. I 2005 har ØKOKRIM gitt bistand til etablering av lokale økoteam i politidistriktene Øst-Finnmark, Helgeland, Nord-Trøndelag, Nordmøre og Romsdal, Sunnmøre, Vest-Oppland, Sogn og Fjordane, Nordre Buskerud og Hedmark. ØKOKRIM gir råd i forbindelse med organisering og undervisning og bistår ved etterforsking av konkrete saker, blant annet restanseavvikling (avslutning av gamle saker).

I 2005 tok ØKOKRIM inn 60 bistandssaker, fordelt på 14 politidistrikter og 25 andre eksterne enheter i inn- og utland. Tabellen på side 12 viser fordelingen av bistandssakene etter sakstype de 5 siste årene.

Tabellen viser at ØKOKRIM har hatt færre bistandssaker i 2005 enn i 2004. Hovedgrunnen til dette er at Politiets datakripsenter ble overført til Kripos 1. januar 2005, og det var Politiets datakripsenter som håndterte de fleste bistandssakene i 2004. En annen grunn er at politidistriktene har etablert egne økoteam. I den forbindelse har ØKOKRIM gitt bistand i mange straffesaker, men flere av disse sakene er ikke tatt med i statistikken.

6.					
Saksbehandlingstid (Strasak)	2001	2002	2003	2004	2005
	214	307	409	176	331

7.					
Positive påtalevedtak (Økostraff)					
Antall personer/foretak					
	2001	2002	2003	2004	2005
Tiltale	38	47	56	30	30
Begjæring om tilståelsesdom	3	2	1	5	-
Forelegg – enkeltpersoner	18	36	18	15	15
Forelegg – foretak	20	14	16	10	7
Påtaleunntatelse	-	4	5	6	2
Sum	79	103	96	66	54

8.					
Rettskraftige avgjørelser (Økostraff)					
Antall personer/foretak					
	2001	2002	2003	2004	2005
Dommer mot person	35	32	33	44	40
Dommer mot foretak	0	1	2	4	2
Vedtatte forelegg mot person	18	38	13	22	12
Vedtatte forelegg mot foretak	18	18	15	9	7
Fullstendig frifinnelse	7	4	4	3	3
Påtaleunntatelser	2	4	6	6	2
Sum	80	97	73	88	66
Rettskraftige bøter (Økostraff)	2001	2002	2003	2004	2005
	12 477 000	6 955 000	10 506 000	28 639 000	15 794 115
Rettskraftig inndragning/erstatning (Økostraff)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Inndragning	19 492 590	23 217 797	9 777 756	17 924 872	23 446 786
Erstatning	78 609 726	53 579 825	16 383 935	82 506 086	19 394 933

9.					
Domfellelsesprosent (Økostraff)	2001	2002	2003	2004	2005
	87	98	88	90	73

10.					
Sakstype (Økobilstand)	2001	2002	2003	2004	2005
Bedrageri/utroskap	17	12	20	20	10
Underslag	5	3	5	1	1
Forbrytelser i gjeldsforhold – regnskapsovertredelser	4	4	6	3	4
Skatt – merverdiavgift – toll	13	31	21	8	12
Verdipapirhandel - finans	-	-	-	2	2
Konkurranse	-	-	1	-	-
Heleri – hvitvasking	9	12	7	4	1
Dokumentfalsk	1	1	-	-	-
Økonomisk kriminalitet – annet	6	4	3	3	3
Datakriminalitet – beskyttelsesbrudd	5	3	3	1	-
Datakriminalitet – annet	10	-	3	2	-
Forurensning	4	13	6	9	3
Naturkriminalitet	8	29	11	5	2
Kulturminnekriminalitet	2	6	6	3	2
Arbeidsmiljøkriminalitet	2	22	4	-	2
Annen miljøkriminalitet	5	7	2	8	12
Annet	12	14	12	6	2
Ren datateknisk eller annen teknisk bistand	164	223	144	177	4
Sum	267	384	254	257	60

11.					
Rapporter om mistenkelige transaksjoner	2001	2002	2003	2004	2005
MT-rapporter	992	1 291	946	969	1 218
Money Transfer-rapporter	-	-	2 513	4 115	2 512
Valutarapporter	-	-	-	998	1 163
Sum	992	1 291	3 459	6 082	4 893
Rapporter vedlagt verserende straffesak	45	60	57	95	32
Rapporter som har ført til at det ble åpnet ny straffesak	143	130	125	104	67

Rapporter om mistenkelige transaksjoner

ØKOKRIM har som oppgave å motta og behandle rapporter om mistenkelige transaksjoner (MT-rapporter) i henhold til hvitvaskingsloven. ØKOKRIM bearbeider opplysninger i rapportene og gjør dem tilgjengelige for politiet, kontrollorganene og andre lands hvitvaskingsenheter. De som har plikt til å rapportere til ØKOKRIM, er blant annet finansinstitusjoner (for eksempel banker, meglerforetak og forsikrings-selskaper), advokater, eiendomsmeglere, revisorer, regnskapsførere og forhandlere av dyre gjenstander som mottar kontant betaling på 40 000 kroner eller mer. Rapportene benytter ØKOKRIM og det øvrige politiet som etterretningsinformasjon eller sporsted i etterforskning av ulike straffesaker.

I 2005 mottok ØKOKRIM 4 893 rapporter om mistenkelige transaksjoner, hvorav 1 218 MT-rapporter, 2 512 Money Transfer-rapporter og 1 163 valuta-rapporter. Money Transfer-rapporter er rapporter om overføringer av kontanter til og fra utlandet. Tabellen på side 12 viser hvor mange rapporter ØKOKRIM har mottatt de 5 siste årene, hvor mange rapporter som har blitt vedlagt verserende straffesaker, og hvor mange rapporter som har ført til at det ble åpnet ny straffesak.

Kompetanseutvikling, opplysningsvirksomhet og forebyggende arbeid

ØKOKRIM driver en omfattende ekstern opplærings- og opplysningsvirksomhet i form av forelesninger, foredrag og innlegg på møter, konferanser og seminarer. Slike opplærings- og informasjonstiltak har også en forebyggende virkning. Noen medarbeidere ved ØKOKRIM skriver også fagartikler og -bøker.

Mange av medarbeiderne ved ØKOKRIM deltar som kursledere og foredragsholdere på fagområder som er knyttet til deres arbeid ved enheten. Blant annet underviser flere av ØKOKRIMs medarbeidere ved Politihøgskolen og i tolletaten og skatteetaten.

I 2005 har ØKOKRIM tatt i bruk politiets intranett for å gjøre lærestoff og maler tilgjengelig for politidistriktene.

I 2005 har ØKOKRIM tatt i bruk politiets intranett og politiets felles nettportal blant annet for å informere om påtalevedtak og dommer. I tillegg benytter ØKOKRIM sin egen hjemmeside blant annet til å advare mot ulike former for bedrageri ("Nigeria-bedragerier", investeringsbedragerier, timeshare-bedragerier, lotterisvindel, nettsvindel og e-postsvindel).

Informasjonsavdelingen og desken koordinerer ØKOKRIMs informasjonsvirksomhet. Informasjonsavdelingen besvarer og videreformidler henvendelser fra pressen, og desken besvarer henvendelser fra personer som har blitt utsatt for bedrageriforsøk.

Når det gjelder økonomisk kriminalitet har ØKOKRIM i 2005 blant annet

- undervist på økostudiet ved Politihøgskolen
- arrangert et todagers fagseminar for politi- og bistandsrevisorene
- arrangert fagkonferanse for økoteamene i politidistriktene
- arrangert ukeskurs for økoteamene i politidistriktene
- undervist flere dager ved Oslo politidistrikts trainee-prosjekt
- arrangert todagers hvitvaskingskonferanse for rapporteringspliktige

- arrangert todagens seminar om børsrelatert kriminalitet for ØKOKRIMs søsterorganisasjoner i Sverige, Finland og Danmark
- utgitt nyhetsbrevet *Hvitvaskingsnytt* (informasjon til meldepliktige institusjoner) fire ganger
- holdt foredrag og undervisning for nye meldepliktige grupper (spesielt advokater og revisorer)
- holdt flere foredrag for bostyrere om samarbeid mellom politiet og bostyrerne
- utgitt boken *Lov og rett i cyberspace* som nr. 16 i ØKOKRIMs skriftserie

Når det gjelder miljøkriminalitet har ØKOKRIM i 2005 blant annet

- undervist i etterforskning av miljøkriminalitet på Politihøgskolens grunnkurs
- avholdt seminar om bekjempelse av miljøkriminalitet for politidistriktene miljøkoordinatorer og påtaleansvarlige for miljø saker m.fl.
- avholdt seminar om forurensning fra skip for politidistriktene i Sør-Norge og samarbeidspartnere (Kystvakten, Kystverket, Miljøverndepartementet, Sjøfartsinspektøren i Kristiansand)
- utgitt fire numre av tidsskriftet *Miljøkrim* (til påtalemyndigheten, politiet, oppsynsmennene, kommunene og miljøforvaltningen)
- utgitt fem numre av det elektroniske nyhetsbrevet *Miljønytt* (til politidistriktene)
- utgitt boken *Hva er miljøkriminalitet?* som nr. 17 i ØKOKRIMs skriftserie
- deltatt på flere møter i Miljøforum (tverrfaglig samarbeidsforum på politidistriktstnivå)

Hospitering

ØKOKRIM har noen hospitantstillinger for etterforskere, påtalejurister og politi-revisorer fra politidistriktene. Formålet med hospitantordningen er å utvikle kompetansen hos ansatte ved andre politidistrikter når det gjelder etterforskning og irettføring av saker som dreier seg om økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Hospiterings-tiden er ett år, og inntak av nye hospitanter skjer så langt det er mulig i januar hvert år. Hospitantene tjenestegjør vanligvis ved ett til tre team i løpet av hospiteringsperioden. I 2005 har ØKOKRIM hatt to hospitanter fra politidistriktene.

I tillegg har ØKOKRIM i 2005 hatt to korttidshospitanter fra skatteetaten. Disse har hospitert ved enheten i ca. et halvt år.

Samarbeid med kontrollorganene

ØKOKRIM har et omfattende samarbeid med ulike kontrollorganer, både i generelle spørsmål og konkrete saker. Ledelsen ved ØKOKRIM har faste, halvårslige møter med ledelsen i Kredittilsynet, Skattedirektoratet, Toll- og avgiftsdirektoratet og Konkurransetilsynet. ØKOKRIM har kontakt også med flere andre kontrollorganer på mindre regelmessig basis.

ØKOKRIM arbeider også med å forbedre kontakten mellom økoteamene i politidistriktene og de lokale kontrollorganene og andre naturlige samarbeidspartnere. Dette gjør vi gjennom møte- og foredragsvirksomhet.

Rådgivning overfor sentrale myndigheter og andre

Én av ØKOKRIMs oppgaver er å være rådgivende organ for sentrale myndigheter. Hvert år skriver ØKOKRIM flere høringsuttalelser om blant annet lovforslag. ØKOKRIM deltar også i ulike utvalg og arbeidsgrupper. I 2005 har ØKOKRIM deltatt blant annet i

- Rådet for samordnet bekjempelse av organisert kriminalitet (ROK)
- Konkursrådet
- Embetsmannsgruppen mot økonomisk kriminalitet (EMØK)
- Næringslivets sikkerhetsråd (NSR)
- Sentralt forum for samarbeid mellom politi/påtalemyndighet og skatteetaten
- Sentralt Tverretatlig Samarbeidsforum (STSF), som er et møtested for aktører innenfor miljøforvaltningen
- Altinn styringsråd, som er et samarbeidsforum for å videreutvikle Altinn som et nettsted for rapportering til det offentlige

Internasjonalt samarbeid

Etterforskning av komplekse saker med forgreninger til utlandet forutsetter at ØKOKRIM har kontakt og samarbeid med utenlandske politimyndigheter. I tillegg til samarbeid i konkrete saker deltar ØKOKRIM i internasjonalt samarbeid av mer generell karakter på ulike områder.

Når det gjelder økonomisk kriminalitet har ØKOKRIM i 2005 blant annet

- deltatt på nordisk økokonferanse
- vært kontaktorgan i Norge for internasjonal rettshjelp i henhold til Europarådets strafferettslige konvensjon mot korrupsjon (1999) og OECD-konvensjonen mot bestikkelser av utenlandske offentlige tjenestemenn (1997)
- deltatt i Europols ekspertgruppe vedrørende timeshare-bedragerier
- vært det nasjonale, sentrale organ for behandling av bistandsanmodninger på grunnlag av Europarådets hvitvaskingskonvensjon
- deltatt i den norske delegasjonen i FATF (Financial Action Task Force)
- deltatt i Egmont Group (samarbeid mellom nasjonale hvitvaskingsenheter)
- deltatt i ekspertgruppen for hvitvasking under Baltic Sea Task Force
- deltatt i en undergruppe til den norsk-russiske fiskerikommisjonen

Når det gjelder miljøkriminalitet har ØKOKRIM i 2005 blant annet

- hatt formannskapet i ekspertgruppen for bekjempelse av miljøkriminalitet i Østersjølandene (Baltic Sea Task Force)
- vært representert i to undergrupper i Baltic Sea Task Force-samarbeidet (ulovlig grensekryssende handel med farlig avfall og oljeforurensning fra skip)
- vært representert med leder i en prosjektgruppe som arbeider med straffeutmåling i miljø saker
- vært representert i North Sea Network

ØKONOMISK KRIMINALITET

Økonomisk kriminalitet omfatter blant annet

- grove bedragerier
- misbruk av offentlige støtteordninger (subsidiebedrageri)
- regnskapskriminalitet
- konkurskriminalitet
- skatte-, avgifts- og tollunndragelser
- kriminalitet knyttet til verdipapirmarkedet
- konkurransekriminalitet
- korrupsjon, utroskap og underslag
- hvitvasking

Noen egne saker fra 2005

Grove bedragerier

- I februar 2005 avsa lagmannsretten dom i OVDS-saken. Saken gjaldt anke over straffeutmålingen for fire ledere i selskapet OVDS, som i tingretten ble funnet skyldige i grovt bedrageri mot staten og Nordland fylkeskommune. Grunnlaget var at OVDS hadde underrapportert inntekter og overrapportert utgifter med ca. 113 millioner kroner i perioden 1994 t.o.m. 2003. I lagmannsretten ble straffen skjerpet. Tiltalte nr. 1, som var avdelingsdirektør i selskapet, ble dømt til ubetinget fengsel i 2 år. Tiltalte nr. 2, som var økonomidirektør i selskapet, ble dømt til ubetinget fengsel i 2 år og 6 måneder. Tiltalte nr. 3, som var økonomidirektør og senere viseadministrerende direktør i selskapet, ble dømt til fengsel i 2 år, hvorav 1 år betinget. Tiltalte nr. 4, som var regnskapssjef i selskapet, ble dømt til ubetinget fengsel i 6 måneder. I september 2005 ble dommen mot tiltalte nr. 2 behandlet i Høyesterett. Straffen ble satt til ubetinget fengsel i 2 år. Alle dommene er nå rettskraftige. Dette er den første store saken som gjelder misbruk av/svindel med offentlige overføringsordninger av denne typen.
- I oktober 2005 ble en mann dømt til fengsel i 5 år og 6 måneder for grovt bedrageri, merverdiavgiftsbedrageri og brudd på regnskapsloven. Han ble for alltid fradømt retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet. Mannen hadde uriktig oppgitt inngående merverdiavgift med til sammen ca. 51,7 millioner kroner. Avgiften gjaldt blant annet bokførte kjøp av stein og sand fra mannens enkeltmannsforetak i Grimstad. Han hadde også fått lån på til sammen 23,2 millioner kroner fra et annet selskap på grunnlag av uriktige opplysninger. I tillegg ble mannen dømt til å betale erstatning til Staten v/Oslo fylkesskattekontor med om lag 30,6 millioner kroner og til aksjeselskapet som gav ham lån, med 2 millioner kroner. Dommen er ikke rettskraftig.

Foto: Corbis/Scanpix

I henhold til hvitvaskingsloven plikter blant andre banker, meglerforetak, forsikringsselskaper og advokater å sende rapporter om mistenkelige transaksjoner til ØKOKRIM. Formålet med denne plikten er å gjøre det enklere å avdekke profittmotivert kriminalitet og hindre at de rapporteringspliktige brukes til hvitvasking.

- I oktober 2005 ble den andre hovedtiltalte i Finance Credit-saken dømt til syv års ubetinget fengsel for grovt bedrageri, dokumentfalsk og overtredelse av regnskapsloven. Samlet omfattet bedrageriene rundt 1,5 milliard kroner. Han ble for alltid fradømt retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet, være daglig leder eller inneha stillinger i noe selskap og retten til å sitte i noe selskaps styre. Videre ble han dømt til å betale til sammen 1 178 500 000 kroner i erstatning til 8 banker. Dommen er ikke rettskraftig.
- I desember 2005 ble to personer dømt til 2 år og 6 måneder for blant annet grovt bedrageri og dokumentfalsk i en sak som gjaldt låne-/investeringsbedragerier og forsøk på "Nigeria-bedragerier". Den ene personen ble idømt 5 års rettighetstap. De to domfelte hadde forledet to personer til å forskuddsbetale penger mot løfte om at de skulle få lån. De fikk aldri lån, og de tapte pengene sine. Videre hadde de to domfelte forledet flere personer til å investere i fiktive investeringsprogrammer. De to personene er tidligere dømt for blant annet grovt bedrageri. Dommen er ikke rettskraftig.

Underslag

- I juli 2005 ble en tidligere advokat tiltalt for grovt underslag og bedrageri. Som advokat skal han ha underslått klientmidler for flere millioner kroner. Fra klientkonti skal han ha tatt ut til sammen ca. 12 millioner kroner til andre formål, selv om pengene var tiltrodd ham for at han skulle forvalte dem. I tillegg er den tidligere advokaten tiltalt for investeringsbedrageri. Han skal ha forledet flere personer i USA til å investere store beløp mot løfte om sikker avkastning. Investeringsprogrammet var ikke reelt og kunne ikke gjennomføres. Dermed ble investorene påført tap eller utsatt for fare for tap.

Korrupsjon og utroskap

- I januar 2005 ble en overingeniør i Statoil og to tidligere direktører i selskapet Rheinhold og Mahla Industrier AS dømt til henholdsvis 10 og 8 måneders fengsel for korrupsjon (straffeloven § 275, jf. § 276). Overingeniøren ble i tillegg dømt til å tåle inndragning av 400 000 kroner. Tingretten fant det bevist at overingeniøren i Statoil i perioden 1997-2001 mottok skjulte ytelser i form av ca. 400 000 kroner i kontanter fra ansatte i selskapet Rheinhold og Mahla Industrier AS (én av Statoils leverandører), og at de to andre tiltalte hadde medvirket til forbrytelsen. Etter rettens oppfatning utgjorde handlingene et alvorlig tillitsbrudd mot Statoil og utsatte Statoil for tap eller fare for tap av omdømme. Retten la til grunn at hovedhensikten med ytelsene var å "smøre" overingeniøren for å sikre en god forbindelse til Statoil. Dommen er rettskraftig.
- I februar 2005 ble en tidligere prosjektleder i Det Norske Veritas (DNV) dømt til ubetinget fengsel i 30 dager for korrupsjon (straffeloven § 275). Domfelte var innleid som leder for et prosjekt som skulle vurdere anskaffelse av et nytt it-system for DNV. Prosjektlederen handlet i strid med DNVs interesser ved at han foreslo overfor en representant for Unisys Norge AS at han skulle motta "kickback" på 10 % av alt salg til DNV. Forslaget ble avvist av Unisys Norge AS. Retten fant det bevist at domfelte hadde mulighet til å påvirke valg av IT-løsning, som Unisys Norge AS var en potensiell leverandør av. I tingretten ble mannen dømt til 30

dagers betinget fengsel og en bot på 20 000 kroner. Lagmannsretten uttalte at korrupsjon som regel bør straffes med ubetinget fengsel, og omgjorde straffen til ubetinget fengsel. Dommen er rettskraftig.

- I august 2005 ble tre personer tiltalt for korrupsjon. To av de tre er tiltalt for overtredelse av straffelovens nye korrupsjonsbestemmelser. Det er første gang ØKOKRIM har tiltalt noen etter disse bestemmelsene, som ble tatt inn i straffeloven i juli 2003. I tillegg fikk et entreprenørselskap et forelegg på 5 millioner kroner. Tiltalte nr. 1, som tidligere har vært eiendomssjef ved Ullevål Universitetssykehus (UUS), utviklingsdirektør i eiendomsavdelingen i NSB BA og prosjektdirektør i ROM Eiendomsutvikling, skal ha mottatt penger og andre skjulte ytelser fra tiltalte nr. 2 og 3 som motytelser for å tildele dem oppdrag. Et entreprenørselskap fikk et forelegg på 5 millioner kroner for å ha gitt prosjektdirektøren (tiltalt nr. 1) skjulte ytelser til en verdi av mer enn 600 000 kroner. Forelegget gjaldt dessuten brudd på bestemmelser i regnskapsloven og ligningsloven. Forelegget er vedtatt. Saken mot de tre tiltalte er ikke berammet.

Skatte- og avgiftsunndragelser

- I januar 2005 ble en tannlege dømt til ubetinget fengsel i 10 måneder for grovt skattesvik og grove regnskapsforsømmelser. Han måtte også betale en bot på 214 115 kroner. I årene 1992-1999 unnlot tannlegen å føre systematisk regnskap for sin virksomhet, til tross for at virksomheten hadde stor omsetning. I 1999 leverte han selvangivelse uten å oppgi inntekten fra sin virksomhet. Retten fant at dette var et grovt skattesvik og la til grunn en brutto inntekt på ca. 1,8 millioner kroner. Dommen er rettskraftig.
- I juli 2005 ble en tidligere finanssjef i Finance Credit-systemet dømt til 60 dagers betinget fengsel for uriktig rapportering om pantesikkerhet overfor et banksyndikat. En tidligere økonomidirektør ble frikjent for uriktig rapportering overfor kreditorer, men fikk like lang fengselsstraff og en bot på 40 000 kroner for grovt skattesvik og vesentlig brudd på regnskapsloven. Den tidligere finanssjefen ble dømt for medvirkning til brudd på straffeloven § 274 annet ledd. Retten la til grunn at han forsettlig hadde utarbeidet uriktige rapporter om kundefordringer som enkeltselskaper i Finance Credit-systemet eide. Dommen er ikke rettskraftig.
- I juli 2005 ble fire personer tiltalt for grovt skattesvik i den såkalte drosjesaken. De fire ble tiltalt for brudd på ligningsloven § 12-1, jf. § 12-2. To av dem ble også tiltalt for brudd på regnskapsloven. Alle de tiltalte skal ha medvirket til at det ble utferdiget skiftlapper som viste lavere inntekter enn det drosjesjåførene faktisk hadde hatt. Hovedtiltatte var regnskapsfører for flere drosjeeiere i østlandsområdet. Ifølge tiltalen skal han i perioden 1999-2003 ha sørget for at det i selvangivelsene til mange drosjeeiere ble oppgitt for lave skattepliktige inntekter. Det unndratte beløpet utgjør til sammen ca. 230 millioner kroner. Videre skal han ha ødelagt oppbevaringspliktig regnskapsmateriale og bokført for lave inntekter i regnskapene. ØKOKRIM har etterforsket saken i samarbeid med Oslo ligningskontor. I februar 2006 ble tre av de fire tiltalte dømt til fengsel i henholdsvis 7 år, 3 år (hvorav 1 år betinget) og 2 år (hvorav 1 år betinget). I tillegg ble hovedtiltatte

dømt til å tåle inndragning av 660 000 kroner og de to andre 120 000 kroner hver. Saken mot den fjerde tiltalte er utsatt. Dommen er ikke rettskraftig.

- I november 2005 ble én mann dømt og én frifunnet i en sak som gjaldt unndragelse av avgift på elektrisk kraft. Mannen som ble dømt for brudd på lov om særavgifter § 2 andre ledd, var daglig leder i et kraftselskap. Mannen som ble frifunnet, var styreleder i det samme selskapet. De to var tiltalt for å ha tatt imot avgiftsbeløp fra kundene sine, men latt være å betale inn avgiften til tolldistriktet. Pengene gikk i stedet til drift av kraftselskapet. Mannen som ble dømt, fikk ett og et halvt års betinget fengsel. I tillegg ble han dømt til å betale saksomkostninger. Dommen er rettskraftig.

Børs- og verdipapirkriminalitet

- I januar 2005 ble en tidligere aksjemegler dømt til ubetinget fengsel i 75 dager forsettlig medvirkning til innsidehandel og forsettlige overtredelser av egenhandelsregler. Han ble også dømt for en annen type overtredelse. Ved håndteringen av en kundes ordre på kjøp av aksjer i selskapet Birdstep Technology ASA den 11. mars 2003 medvirket han til kundens innsidehandel. Mens han arbeidet som aksjemegler, overtrådte han også regler i verdipapirhandelloven kapittel 2 a, som setter begrensninger for aksjemegleres egenhandel i verdipapirer. Domfelte fikk også inndratt to datamaskiner og ble dømt til å betale 5000 kroner i saksomkostninger. Dommen er rettskraftig.
- I juni 2005 fikk et foretak et forelegg på 100 000 kroner for ikke å ha en ajourført og fullstendig liste over personer utenfor foretaket som hadde tilgang til innsideinformasjon om en mulig emisjon. I en børs melding opplyste foretaket om planer om en forestående emisjon på inntil 300 millioner kroner. Dette var informasjon som var egnet til å påvirke kursen på selskapets aksjer. Før børs meldingen ble sendt ut, var denne informasjonen ikke offentlig tilgjengelig eller allment kjent i markedet. Selskapet hadde ikke forut for børs meldingen en ajourført og fullstendig liste over personer utenfor foretaket med tilgang til innsideinformasjon om den planlagte emisjonen. Forelegget er vedtatt.
- I september 2005 ble en tidligere finansdirektør i Trondheim dømt til ubetinget fengsel i 90 dager og til å betale 10 000 kroner i saksomkostninger for egen innsidehandel og tilskyndelse til brorens innsidehandel. Både finansdirektørens handler og tilskyndelsen fant sted i forkant av Reitangruppens frivillige tilbud om kjøp av samtlige aksjene i Sense Communications International ASA. Tilbudet ble offentliggjort ved børs melding 1. april 2003. Retten kom frem til at finansdirektøren hadde innsideinformasjon om prosessen da han selv kjøpte aksjer i Sense i februar 2003. Broren kjøpte aksjer i mars 2003. Basert på indisier kom retten til at finansdirektøren på en eller annen måte må ha tilskyndet broren til handle i mars. Domfeltes handler resulterte i en gevinst på ca. 216 000 kroner (før skatt), mens brorens handler resulterte i en gevinst på ca. 298 000 kroner (før skatt). Lagmannsretten satte straffen til 90 dager, hvorav 60 dager betinget. Dommen er ikke rettskraftig.

- I desember 2005 fikk tidligere styreformann og hovedaksjonær i nettmeglerforetaket Stocknet et forelegg på 200 000 kroner. Tidligere daglig leder i foretaket fikk et forelegg på 25 000 kroner. Foretaket fikk et inndragningsforelegg på 6 millioner kroner. Hovedgrunnlaget for foreleggene var at Stocknet i 2003/2004 unnlot å oppbevare kunders midler adskilt fra foretakets egne midler ved at foretaket benyttet depotkunders midler til å finansiere kreditt for andre kunder. Derved finansierte foretaket kredittgivning på ulovlig måte. Som følge av dette fikk Stocknet utbytte av straffbar handling på 6 millioner kroner i form av renteinntekter. Foreleggene er vedtatt.

Overtredelser av regnskapsbestemmelser

- I juni 2005 ble en revisor dømt til ubetinget fengsel i 36 dager for mangelfull revisjon. Blant annet hadde han avgitt ren revisjonsberetning for selskapene uten å ha foretatt noen egentlig revisjon og for ikke å ha utarbeidet arbeidspapirer som forteller hvordan revisjonen er utført, til tross for at sammenhengen mellom regnskapet og bilaget ikke kunne etterprøves. Retten mente at revisoren hadde handlet i strid med god revisjonsskikk. Det dreide seg om overtredelser i tre selskaper over flere år. Det er første gang noen er blitt idømt ubetinget fengsel for mangelfull revisjon. Dommen er rettskraftig.
- I juni 2005 tok ØKOKRIM ut tiltale mot KPMG som foretak og mot ansvarlig partner som var revisor i flere Finance Credit-selskaper. KPMG ved ansvarlig partner var selskapets valgte revisor i Finance Credit Norge ASA i 1999 og 2000, i Finance Credit AS i 1999 og 2000 og i Finance Credit Group AS i 2001. Tiltalen gjelder flere brudd på revisorloven og medvirkning til brudd på regnskapsloven. Saken skal behandles i tingretten i oktober 2006.

Brudd på konkurranselovgevingen

- I februar 2005 fikk et entreprenørselskap som utførte byggeoppdrag på det norske markedet, et forelegg for blant annet brudd på forbudet mot anbudssamarbeid. Forelegget omfattet en bot på 1 million kroner og inndragning av 999 600 kroner. Forelegget gjaldt brudd på konkurranselovgevingen, brudd på hvitvaskingsbestemmelsen i straffeloven og uriktig bokføring. Forelegget er vedtatt.
- I februar 2005 fikk to landsdekkende aktører innen matmelmarkedet forelegg for prissamarbeid. Foreleggene omfattet bøter på henholdsvis 3 millioner og 3,5 millioner kroner. Foreleggene gjaldt brudd på konkurranselovgevingen. De to selskapene er produsent og leverandør av matmel til bakeri- og industrisektoren og til dagligvaresektoren. Siden 1995 har de to vært de eneste selskapene på matmelmarkedet i Norge. Grunnlaget for foreleggene er at de to selskapene i perioden juni til november 2001 samordnet identiske prisøkninger på melproduktene. De avtalte også når prisøkningene skulle settes i verk. Foreleggene er vedtatt.

Noen bistandssaker fra 2005

I 2005 har ØKOKRIM gitt bistand til blant annet

- Vest-Finnmark politidistrikt i etterforskning og iretteføring av en omfattende sak som gjaldt brudd på kvotereguleringene i fiskerinæringen. Seks personer hadde omgått reglene om forskriftsmessig registrering av fiskeleveranser på brygge- og sluttseddel på forskjellige måter. De uregistrerte leveransene hadde en verdi på ca. 14 millioner kroner. De seks ble dømt til fengselsstraffer fra 6 måneder til 2 år og 3 måneder. Et selskap ble dømt til å tåle inndragning av 5 189 000 kroner.
- Nord-Trøndelag politidistrikt i etterforskning og iretteføring av en sak hvor en mann forledet to eldre søstre til å investere penger i et investeringsselskap, og deretter flyttet formuen over til egne selskaper og seg selv. Mannen ble dømt til 1 års fengsel og inndragning av 1,1 million kroner.
- Sør-Trøndelag politidistrikt i etterforskning av et nettverkselskap som gjennom markedsføring på Internett har greid å få 6 000 personer til å sette over 100 millioner kroner på selskapets konti ved å lokke med 3 % daglig avkastning.
- Nordmøre og Romsdal politidistrikt i etterforskning av en sak hvor to advokater og en skipsmegler er siktet for grov utroskap og medvirkning til grov utroskap mot advokatens klient i forbindelse med provisjon ved salg av to fiskebåter.
- Sunnmøre politidistrikt i etterforskning og iretteføring av et bedrageri på 10 millioner kroner i forbindelse med et selskaps søknad om kreditt i en bank. Gjerningsmannen ble dømt til 90 dagers fengsel.
- Vest-Oppland politidistrikt i etterforskning av en sak som gjaldt skatteunndragelse i hotell- og restaurantbransjen.
- Nordre Buskerud politidistrikt i etterforskning av bedragerisaker i forbindelse med kjøp og leasing av lastebiler.
- Romerike politidistrikt i etterforskning av en utenlandsk statsborger som mot betaling har skaffet utenlandske studenter studieplasser ved norske utdanningsinstitusjoner.
- Romerike politidistrikt i etterforskning av en sak som gjaldt mistanke om bruk av spillgevinster for å hvitvaske utbytte fra straffbare handlinger. I denne saken ble to personer dømt til fengsel i henholdsvis 4 måneder og 1 år og 2 måneder, hvorav 10 måneder betinget. De ble også dømt til å tåle inndragning av ca. 2,5 millioner kroner.

MILJØKRIMINALITET

Miljøkriminalitet omfatter blant annet

- ulovlig forurensning (inkludert næringsmiddelkriminalitet og håndtering av farlig avfall)
- naturkriminalitet (for eksempel ulovlig jakt og fangst, ulovlig inngrep i verneområder)
- kulturminnekriminalitet (for eksempel fjerning eller ødeleggelse av kulturminner og overtredelse av plan- og bygningsloven)
- arbeidsmiljøkriminalitet (for eksempel manglende opplæring eller feil ved utstyr som kan føre til død eller personskade)

Noen egne saker fra 2005

Forurensning

- I mai 2005 ble en mann dømt til 2 års ubetinget fengsel for grovt bedrageri, grov utroskap, falsk forklaring og brudd på forurensningsloven og regnskapsloven. Mannen var daglig leder og styreformann i et prosesskjemisk verk i Kragerø. Selskapet hans hadde oppdrag blant annet for oljeselskaper og drev med kjøring, innsamling og behandling av spesialavfall. Mannen ble dømt for grovt bedrageri overfor Statens forurensningstilsyn (SFT), idet han hadde misbrukt refusjonsordningen for spillolje. Videre ble mannen dømt for grov utroskap fordi han ved tre anledninger hadde latt selskapet betale sine private utgifter. Dommen omfatter også falsk forklaring til SFT. Dessuten ble mannen dømt for brudd på forurensningsloven § 78 første ledd fordi han hadde forurenset det lokale kloakknett og Kilsfjorden med oljeholdig og kjemikalieholdig vann, levert farlig avfall sammen med spilloljen og lagret spesialavfall ulovlig. Han ble også dømt for brudd på regnskapsbestemmelser, idet han oppgav uriktige opplysninger i selskapets årsberetninger. I tillegg til fengselsstraffen ble mannen fradømt retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet i 5 år og må tåle inndragning av vinning med 3,5 millioner kroner. Dommen ble behandlet i lagmannsretten i januar 2006.
- I november 2005 fikk en treimpregneringsbedrift og hovedaksjonæren i denne bedriften forelegg på henholdsvis 350 000 kroner og 90 000 kroner for brudd på forurensningsloven. Bedriften hadde over en lengre periode oppbevart flere dårlig emballerte fat og containere med spesialavfall. I tillegg ble andre ulike typer spesialavfall lagret på bedriftsområdet, og ca. 500 kg aske som inneholdt krom, kobber og arsen lå i åpne sekker inne i en åpen bygning. Lagringen skapte fare for miljøskadelig utslipp til grunn og vann. Bedriften hadde også over flere år latt være å levere spesialavfall til godkjent spesialavfallsmottak. Bedriften hadde heller ikke sørget for å kartlegge risikoen for forurensning fra virksomheten og ikke satt i verk tiltak for å redusere virkningen av utslippene på miljøet. Foreleggene er vedtatt.

Foto: Tom Schandy/Samfoto

I dag finnes færre uberørte naturområder enn for bare 10 år siden. Naturopplevelsen blir ikke den samme dersom man ser eller hører motorkjøretøyer. ØKOKRIM får stadig flere meldinger om ulovlig snøscooter- og barmarkskjøring. Ulovlig kjøring straffes med bøter.

Naturkriminalitet

- I april 2005 avsa Høyesterett dom i en prinsipielt viktig miljøsak. En skogbruker ble dømt til fengsel i 1 år for ulovlig trehogst i et naturreservat i Nord-Trøndelag. 8 måneder av fengselsstraffen ble gjort betinget. I 2001 snauhogde skogbrukeren et område som var fredet. Skogen i området er klassifisert som boreal (nordlig) regnskog. Hogsten førte blant annet til at populasjonen av sårbare lavarter i området ble redusert. Mannen var tiltalt både for hogst og for å ha minsket den naturlige bestanden av lavarter. Det siste punktet ble han dømt for i lagmannsretten, men frifunnet for i Høyesterett. Det er første gang Høyesterett har dømt noen for brudd på generalklausulen mot miljøkriminalitet, jf. straffeloven § 152 b.
- I november 2005 ble seks personer dømt for ulovlig barmarkskjøring. Én av dem fikk en bot på 10 000 kroner, tre fikk bøter på 7000 kroner og to fikk bøter på 5000 kroner. Sommeren 2004 hadde de kjørt terrenggående biler i et myrområde uten tillatelse. Lagmannsretten mente at straffenivået i slike saker bør heves, men så likevel ikke bort fra at de domfelte trodde kjøringen var lovlig. Videre besluttet retten at boten måtte tilpasses de domfeltes økonomiske situasjon. Dommen er ikke rettskraftig.

Kulturminnekriminalitet

- I januar 2005 fikk en kommune et forelegg på 90 000 kroner fordi den ikke hadde sendt melding til fylkeskommunen om bygging av et bryggeanlegg i et område som var vernet i medhold av kulturminneloven. Kommunen kjente til at området var fredet og at slike arbeider krever tillatelse fra fylkeskommunen. De som stod for byggearbeidene, ble ilagt et forelegg på 30 000 kroner. Byggearbeidene påførte fredningsområdet skader. Foreleggene er vedtatt.

Noen bistandssaker fra 2005

I 2005 har ØKOKRIM gitt bistand til blant annet

- Sysselmannen på Svalbard i etterforskning av arbeidsulykke i en kullgruve. En arbeider omkom på grunn av oksygenmangel.
- Helgeland politidistrikt i etterforskning og påtaleavgjørelse i en forurensningssak som gjaldt ulovlige utslipp til luft fra en større bedrift i Mo i Rana.
- Romerike politidistrikt i etterforskning og irettføring av en sak som gjaldt ulovlig riving av eldre hus i Lillestrøm sentrum. Husene var vernet i medhold av plan- og bygningsloven.
- Søndre Buskerud politidistrikt i etterforskning av en arbeidsulykkesak. Under demontering av tårnkran på en byggeplass falt deler av kranen ned, og to personer omkom.
- Asker og Bærum politidistrikt i etterforskning av en sak som gjaldt utslipp av ammoniakk til Sandvikselva. Utslipet forårsaket omfattende fiskedød.

- Østfold politidistrikt i forbindelse med iretteføring av en kulturminnesak der flere personer uten tillatelse hadde anlagt en bilvei gjennom et fornminneområde.
- Østfold politidistrikt i sak der en person hadde fanget en gaupe i en felle og deretter tatt livet av gaupa med kniv.
- Agder politidistrikt i etterforskning og iretteføring av saker som gjelder ulovlig bygging og planering i strandsonen.

ØKOKRIM

Besøksadresse: C.J. Hambros plass 2B, 0164 Oslo

Postadresse: Postboks 8193 Dep, 0034 Oslo

Telefon: 23 29 10 00, jourtelefon 952 96 050, tipstelefon 23 29 11 00

Telefaks: 23 29 10 01

E-post: okokrim@okokrim.no

www.okokrim.no, www.politi.no/okokrim og www.riksadvokaten.no